

Vergaderjaar 1999–2000

26 538

Auteursrecht, naburige rechten en nieuwe media

Nr. 3

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 26 mei 2000

De vaste commissie voor Justitie¹ heeft op 11 mei 2000 overleg gevoerd met minister Korthals van Justitie en staatssecretaris Van der Ploeg van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen over:

- **de brief over auteursrecht, naburige rechten en nieuwe media d.d. 10 mei 1999 (26 538, nr. 1);**
- **de lijst van vragen en antwoorden d.d. 22 december 1999 (26 538, nr. 2).**

Van dit overleg brengt de commissie bijgaand beknopt verslag uit.

Vragen en opmerkingen uit de commissie

Mevrouw **Wagenaar** (PvdA) merkte op dat internet zich kan ontwikkelen tot een medium waarbij voor iedere handeling de creditcard moet worden getrokken, maar het kan zich ook ontwikkelen tot een medium dat unieke mogelijkheden biedt voor spreiding van kennis. Dat laatste past binnen de sociaal-democratische traditie. Zij verzette zich dan ook tegen het te economische karakter van de auteursrechtlijn. Gratis toegang tot bijvoorbeeld overheidsinformatie kan daardoor op de tocht komen te staan. De op handen zijnde volgrechtrichtlijn doet nog erger vrezen. Deze zal prijsopdrijvend werken en is niet bevorderlijk voor het cultuurbehoud en het openbaar kunstbezit. Is het auteursrecht in zijn huidige vorm nog wel houdbaar voor de digitale toekomst? De defensieve houding van sommigen wees mevrouw Wagenaar af. Die is vaak ingegeven door economische belangen, terwijl meer vooruitgekeken moet worden. Het leek haar raadzaam de commissie auteursrecht een langetermijnadvies over deze materie te vragen, voortbordurend op het terzake verschenen CPB-rapport. In de praktijk zal een evenwicht gevonden moeten worden tussen de belangen van de auteur en de mogelijkheid tot spreiding van kennis. Dit evenwicht zal vaak afhankelijk zijn van de onderhavige materie en dus van andere daarbij in het geding zijnde rechten zoals het privacyrecht en het arbeidsrecht. Daarom moet niet alles via het auteursrecht worden vastgelegd. Bovendien moeten wet- en regelgeving handhaafbaar zijn. Daarvoor dient expertise te worden ontwikkeld en menskracht ter beschikking te worden gesteld. Wat doet de minister op dit gebied? Digitale piraterij moet worden tegengaan. Een onderscheid moet worden gemaakt tussen kopiëren voor eigen gebruik en kopiëren voor commer-

¹ Samenstelling:

Leden: Swildens-Rozendaal (PvdA), Van de Camp (CDA), Biesheuvel (CDA), Scheltema-de Nie (D66), Zijlstra (PvdA), Kalsbeek (PvdA), Apostolou (PvdA), Middel (PvdA), Van Heemst (PvdA), voorzitter, Rouvoet (RPF/GPV), Rabbae (GroenLinks), Van Oven (PvdA), Dittrich (D66), ondervoorzitter, O.P.G. Vos (VVD), Van Wijmen (CDA), De Wit (SP), Weekers (VVD), Wijn (CDA), Van der Staaij (SGP), Ross-van Dorp (CDA), Patijn (VVD), Niederer (VVD), Nicolai (VVD) en Halsema (GroenLinks).

Plv. leden: Wagenaar (PvdA), Balkenende (CDA), Verhagen (CDA), Van Vliet (D66), Duijkers (PvdA), Arib (PvdA), Kuijper (PvdA), Albayrak (PvdA), Barth (PvdA), Schutte (RPF/GPV), Karimi (GroenLinks), Santi (PvdA), Hoekema (D66), Van den Doel (VVD), Rietkerk (CDA), Marijnissen (SP), De Vries (VVD), Eurlings (CDA), Van Walsem (D66), Buijs (CDA), Rijpstra (VVD), Van Baalen (VVD), Van Blerck-Woordman (VVD), Oedayraj Singh Varma (GroenLinks) en Kamp (VVD).

ciële verspreiding. Het maken van een thuiskopie is inmiddels uitgegroeid tot een consumentenrecht. Kopiëren voor commerciële verspreiding wees mevrouw Wagenaar af; of het daarbij gaat om een CD van f 5 of f 50 is niet relevant. Scholieren mogen dus niet hun zakgeld aanvullen met het kopiëren van CD's. Op lege cassettebandjes zit al auteursrecht. Kan dit niet ook op CD's van toepassing worden verklaard? De mogelijkheden van zelfregulering en de ontwikkeling van technische beschermingsmogelijkheden dienen niet te worden onderschat. Mevrouw Wagenaar hechtte hieraan meer waarde dan aan een striktere handhaving van het auteursrecht. In een rapport over copyright en internet geeft het CPB overigens aan dat een sterke protectie leidt tot stilstand of achteruitgang van de ontwikkeling van de kenniseconomie. Dit rapport vond zij zeer de moeite waard. Deelt het kabinet deze conclusies van het CPB?

De minister stelt dat wetenschappelijke informatie optimaal toegankelijk moet zijn. Dat juichte zij toe, maar dat roept wel de vraag op hoe dit kan worden gerealiseerd. Wetenschappelijke uitgevers zijn vaak monopolisten. Handhaving van het auteursrecht leidt tot minder marktwerking. Kan het kabinet marktwerking stimuleren en monopolies doorbreken, opdat de totstandkoming van virtuele wetenschappelijke tijdschriften niet wordt belet?

De discussie over internet heeft ertoe geleid dat de kopieerkosten en de prijs van readers sterk zijn gestegen. Bovendien ontstaan merkwaardige fricties: de kosten van gedrukt materiaal worden steeds hoger, terwijl op internet steeds meer informatie voor niets te vinden is.

De NOS heeft erop gewezen dat de auteursrechtlijn belemmerend kan werken voor het werk van publieke en commerciële omroepen. Deelt de staatssecretaris deze opvatting en tot welke aanpassing van de richtlijn moet dit leiden? Mevrouw Wagenaar gaf de bewindslieden verder een compliment voor de publicatie in De Volkskrant en voor hun opstelling tijdens de onderhandelingen over het auteursrecht in Brussel. Zij verzocht hen de Kamer tijdig te informeren over de voortgang van de onderhandelingen en de Nederlandse positie niet eerder te wijzigen dan na overleg met de Kamer.

De heer **Vos** (VVD) vond dat uit de beleidsbrief van de regering de vrees naar voren komt voor een te ver doorgevoerde bescherming van de auteursrechthebbers. Toch realiseert de regering zich dat de rechthebbende bescherming behoeft tegen onrechtmatig gebruik van creatief materiaal. Waar het evenwicht ligt, is nog niet duidelijk. Het uitgangspunt dat de regering hanteert – wat off line geldt, dient ook on line te gelden – is theoretisch correct, maar de virtuele wereld is niet te vergelijken met de reële wereld. Makers van muziek, teksten, beeldmateriaal en software moeten de garantie hebben dat overheid en wet waarborgen dat een normale exploitatie mogelijk blijft. De regering toont in haar brief voornamelijk interesse in de positie van bibliotheken, onderwijsinstellingen, nationale archieven, omroepen en consumenten. De auteursrechthebbers komen er bekaaid vanaf. De regering streeft een uitbreiding van de beperking na, terwijl iedere dag zo'n 3 miljoen MP3-files, veelal illegaal, worden gedownload en virtuele ruilbeurzen zoals Napster de nieuwste trend zijn. Ook al zou Napster schuldig worden bevonden aan inbreuk op het auteursrecht, niets weerhoudt internetgebruikers ervan hun bestanden met elkaar te delen. Auteursrechtshandhaving op internet lijkt bijna een verloren zaak. Toch moet er iets gebeuren. De Kamer heeft overigens vernomen dat initiatieven worden ontplooid om op grote schaal muziek via internet beschikbaar te stellen. Moet de regering daar geen dam tegen opwerpen en welke ruimte krijgt zo'n initiatief binnen de Europese richtlijn?

Het verschil van mening tussen de lidstaten en de Europese Commissie terzake lijkt overigens nog heel groot. Heeft de regering een verklaring voor dit opvallende verschil? Verder wees de heer Vos erop dat de

VVD-fractie kiest voor een veilige marktplaats met de garantie dat de rechthebbenden zich voldoende kunnen verweren tegen de schending van auteursrechten. Wat is de mening van de regering hierover?

Hij kon zich voorstellen dat het maken van één digitale thuiskopie mogelijk is en dat de fabrikant de sleutel daartoe verschaft, maar daar moet het wel bij blijven. In Nederland is thans een heffing van toepassing op digitale geluidsdragers. Kan dit systeem na de Europese richtlijn blijven bestaan? In hoeverre wordt op Europees niveau aandacht geschonken aan het raakvlak tussen beveiligingsconstructies en monopolieposities of oneerlijke mededinging? Een conglomeraat van hardwarebedrijven kan bijvoorbeeld besluiten apparatuur te maken waarop alleen de door hem beveiligde DVD's kunnen worden afgespeeld. Een ondernemer die de specifieke beveiligingskenmerken niet kent, is dan uitgespeeld. Dat bewijst dat beveiligingsconstructies de openmarkteconomie kunnen bedreigen. Hoe denkt de regering hierover?

Een wettelijk verplicht collectief beheer is volgens de regering niet meer nodig, maar hoe moet een componist over een nieuw liedje onderhandelen met de nieuwe media en wereldwijd het aantal uitzendingen controleren? Dat lijkt ondoenlijk. Bovendien is het zeer aannemelijk dat huidige collectieve beheerders benaderd worden voor pakketdeals over traditionele en on line verspreiding. Het leek de heer Vos logisch dat collectief beheer niet alleen off line, maar ook on line aan de orde is. Het biedt iets meer bescherming. Of vreest de regering voor een te ver doorgevoerde bescherming van de auteursrechthebbenden?

De regering heeft de wens uitgesproken sommige kwesties aan zelfregulering over te laten, maar daarvoor zijn wel sterke marktpartijen nodig. Bij een digitalisering van bibliotheekdiensten is het bijvoorbeeld ondoenlijk om met allerlei auteursrechthebbenden te onderhandelen. Ook hier kan een collectief beheer een zinvolle rol vervullen. Welke aanvullende rol ziet de regering voor de overheid weggelegd bij zelfregulering? Als «document delivery» en digitale knipselkranten als beperking op het auteursrecht worden toegestaan, is dat een forse inbreuk op het auteursrecht. Ziet de regering aanleiding om wettelijke kaders voor te stellen als het partijen niet lukt via zelfregulering hierover afspraken te maken? Het CPB wekt de indruk het auteursrecht vooral als een kostenfactor te zien. Dat is een zeer beperkte benadering. Inbreuken op het auteursrecht kunnen de creatieve prikkel immers negatief beïnvloeden. Hoe staan de bewindslieden tegenover deze benadering van het CPB?

Nu boeken via internet vanuit het binnen- en buitenland kunnen worden afgenomen en zelfs geheel kunnen worden gedownload, vond de heer Vos de vaste boekenprijs op de middellange termijn niet vanzelfsprekend. Hij verzocht de bewindslieden daarom de voor- en nadelen hiervan aan de Kamer te presenteren. Welke rol zien de bewindslieden overigens weggelegd voor de overheid en de rechthebbenden bij de bestrijding van de piraterij?

De heer **Wijn** (CDA) wees erop dat het steeds makkelijker wordt om informatie te verspreiden en te vermenigvuldigen. Snel over diverse informatie beschikken is van belang voor de burger en de maatschappij die willen bijblijven. Als het voor de producent steeds moeilijker wordt om de verspreiding van informatie in de hand te houden, zal de prikkel om hierin te investeren afnemen. In dat spanningsveld zoekt het CDA nog naar een evenwicht. De Kamer heeft de regering gevraagd een aantal lijnen uit te zetten voor de ontwikkeling van het auteursrecht, de naburige rechten en de nieuwe media, maar de regering is hierin niet autonoom. De ontwikkeling van nieuwe media is mondiaal. De Europese Unie en de WIPO (World Intellectual Property Organisation) moeten initiatieven nemen en dat gebeurt gelukkig ook.

In Europees verband is de richtlijn auteursrechten verder in discussie geraakt. Wat is de huidige stand van zaken en hoe kijkt de regering daarte-

genaam? Het Nederlandse standpunt wijkt nogal af van het voorliggende voorstel. Misschien is Nederland wat reactief geweest bij de totstandkoming van die richtlijn.

Bij het derde uitgangspunt in de brief van de bewindslieden stelt de regering dat de rechter het verveelvoudigings- en openbaarmakingsrecht moet invullen. In een snel ontwikkelende omgeving moet niet al te legistisch worden opgetreden, maar het is onbevredigend als een wetgever bij voorbaat aangeeft dat hij het invullen van begrippen aan de rechter overlaat. Hoe wil de minister de expertise van de rechterlijke macht op peil houden als belangrijke vragen over auteursrechten en nieuwe media door de rechter moeten worden beantwoord? Hoe kan de minister garanderen dat rechters in individuele zaken voldoende zicht houden op het algemeen belang?

In uitgangspunt 6 geeft de minister aan dat het minder voor de hand ligt dat de overheid initiatief neemt tot en verantwoordelijkheid draagt voor een wettelijk collectief beheer. Het verschil met de huidige situatie was de heer Wijn niet duidelijk. Waarom denkt de minister dat de onderhandelingen tussen de rechthebbenden en de gebruikers gemakkelijker worden? Welke rol zullen de bestaande rechthebbende organisaties vervullen bij de nieuwe media? In het antwoord op vraag 26 zegt de minister dat er een belang gemoeid is met het op eenvoudige wijze afrekenen voor het gebruik van beschermd materiaal aan de hand van transparante tarieven, maar hoe streeft hij dat belang na? Zal op grond van artikel 30a van de Auteurswet een vergunning terzake aan de Buma worden verleend? Hoe staat de minister overigens tegenover internetradio? Indertijd is het wettelijk collectief beheer voortgekomen uit de angst voor chaos. Is die angst er ook bij de nieuwe media en hoe denkt de minister over de solidariteit tussen succesvolle en minder succesvolle of beginnende artiesten?

Een paar weken geleden is de handelwijze en positie van de stichting Norma uitgebreid aan de orde geweest in Nova. Norma zou op initiatief van de vakbonden en met medewerking van de overheid zijn opgericht om primair de belangen van de Nederlandse uitvoerende kunstenaars te behartigen. Welke rol speelde de overheid daarbij? Wat is de stand van zaken bij Norma en wat vindt de minister van de kritiek die daarop is geuit?

Bij uitgangspunt 7 geeft de regering aan dat wettelijke beperking van de rechten van de rechthebbende nodig is om te voldoen aan de behoefte van de consument. Welke belangen van de rechthebbenden moeten precies worden begrensd? Kan de regering ingaan op de verhouding tussen nieuwe initiatieven, het investeren in nieuwe culturele uitingen voor een relatief klein publiek enz. en de exploitatierechten daarvan? De heer Wijn vond dat de regering in haar brief voldoende ingaat op de thuis-kopie, maar wanneer is een kopie nog een privé-kopie? De praktijk van het kopiëren dient «haar begrenzing te vinden in datgene wat noodzakelijkerwijs voortvloeit uit het publiek belang». Ontstaat hier geen grijs gebied? Wanneer moeten bij het thuis kopiëren rechten worden overgedragen en in welke gevallen en op welke wijze zal daarop controle plaatsvinden? Wordt artikel 17 van de Auteurswet onverkort gehandhaafd? Wat stelt de minister zich overigens voor bij het opnemen van een auteursrechtelijke hardheidsclausule?

Antwoord van de regering

De **minister van Justitie** gaf aan dat dit overleg op een uitstekend moment wordt gehouden, omdat in Brussel wordt toegewerkt naar een gemeenschappelijk standpunt over de richtlijn auteursrecht in de informatiemaatschappij. Op 25 mei wordt mogelijk een akkoord bereikt. De richtlijn raakt de beleidsbrief in de kern. De onderhandelingen hebben daarom de bijzondere aandacht van de regering, die bijzondere waarde hecht aan de toepassing van het auteursrecht in de informatiemaat-

schappij, omdat culturele en economische belangen op het spel staan. Het was de minister bekend dat Buma/Stemra op deze belangen heeft gewezen. Door het internationale aspect is het niet eenvoudig hierin het juiste evenwicht te vinden. Het gevaar van een verstoring van dit evenwicht door een manco van de voorgestelde Europese richtlijn is inmiddels voor een deel bezworen.

De Europese Commissie heeft in december 1997 een richtlijnvoorstel gedaan met het doel de EU-lidstaten te laten toetreden tot twee verdragen, gesloten in het kader van de WIPO. Door deze verdragen wordt het auteursrecht in de digitale omgeving van toepassing. Nederland heeft zich verder aangesloten bij de Berner conventie en het TRIP's-verdrag. De huidige Auteurswet en de Wet naburige rechten kunnen door hun techniekneutrale karakter grosso modo nog steeds van betekenis zijn. Het gaat erom dat de regels die off line gelden, on line eenzelfde beschermingsniveau waarborgen. Nieuwe technieken hebben in het verleden niet tot fundamentele aanpassingen van het auteursrecht geleid. Het standpunt dat de opkomst van internet en de moderne kopieer- en communicatietechnieken evenmin tot fundamentele aanpassingen zullen leiden, zal in de belangenafweging worden betrokken. De minister constateerde wel dat deze materie zich steeds meer leent voor internationale overkoepelende regels. Handhaving vindt steeds minder in puur nationale context plaats.

De opkomst van digitale technieken houdt voor het auteursrecht en naburige rechten enerzijds een bedreiging in omdat het kopiëren en verspreiden van creatief materiaal zo makkelijk gaat dat daardoor exploitatiebelangen kunnen worden geraakt. De auteurs worden dan niet voor hun inspanningen beloond. Anderzijds biedt de techniek kansen en uitdagingen, omdat nieuwe manieren ontstaan om creativiteit te uiten en ervan te genieten. Een zekere gebruiksvrijheid is daarom belangrijk.

Het auteursrecht biedt tal van mogelijkheden tot afspraken en zelfregulering. Als partijen in de praktijk tot werkbare afspraken komen omtrent het gebruik van materiaal, behoeft de wetgever de onderlinge verhoudingen niet tot in detail te regelen. De minister gaf dan ook aan afspraken de voorkeur. De wetgever heeft daarbij de plicht de kaders aan te geven waarbinnen die afspraken moeten worden gemaakt. Sommige activiteiten zullen dus onder het auteursrecht vallen. De wet biedt tevens mogelijkheden voor standaardregelingen als blijkt dat in een bepaalde branche behoefte bestaat aan een soort algemeen verbindende regeling. Aan nadere wetgeving bestaat dan geen behoefte. De minister wilde in nauw contact met de praktijk nagaan waar de wetgever zich terughoudend kan opstellen.

Wat de uitkomst van de onderhandelingen in Brussel zal zijn, is moeilijk te voorspellen. Nederland heeft al het redelijkerwijs mogelijke gedaan om de discussie in Brussel te beïnvloeden. Er is dus geen sprake van een reactief, maar van een actief beleid. De minister zei eind 1998 contact te hebben gehad met de Europese commissaris Monti. Verder zijn allianties gesmeed met landen met verwante opvattingen. Er wordt naar gestreefd compromissen te bereiken.

De Nederlandse regering zal zich inzetten voor een geloofwaardige en handhaafbare bescherming van rechthebbenden. Deze dient geen aanleiding te geven tot onnodige uitvoeringslasten, rechthebbenden een adequate beloning te geven en voldoende controle op de exploitatie van creatief materiaal te verzekeren. De minister was ervan overtuigd dat een auteursrecht op maat bijdraagt aan economische en culturele ontwikkeling. Deze opvatting wordt internationaal gedeeld. De Europese richtlijn harmoniseert het recht om beschermd materiaal via netwerken openbaar te maken en het recht om fysieke exemplaren van beschermd materiaal te verspreiden. Ook het recht om materiaal openbaar en bekend te maken via tv, radio, satelliet, kabel of internet valt onder het auteursrecht. Deze rechten zijn in de Nederlandse regelgeving erkend en die ondersteunde de

minister volledig, maar deze rechten mogen niet leiden tot onnodige belemmeringen. Kortstondige technische kopieën, bijvoorbeeld om weergaveapparatuur te laten functioneren of om enkel het lezen of kijken mogelijk te maken, behoren niet door het auteursrecht te worden belast. Dit zou tot grote handhavingsproblemen leiden. Het ziet ernaar uit dat de richtlijn deze categorie van kopieën uitsluit.

De minister hechtte veel waarde aan een zekere vrijheid van consumenten om materiaal te kunnen kopiëren voor eigen gebruik. Het maakt daarbij niet uit of het om muziekcassettes, CD's, internet, tijdschriften of digitaal verspreide omroepsignalen gaat. Hij vond het niet nodig om het aantal kopieën voor privé-gebruik tot een te beperken. Uiteraard mogen deze kopieën niet worden verkocht of weggegeven, bijvoorbeeld op een schoolplein.

De techniek kan behulpzaam zijn bij de handhaving en de uitoefening van het auteursrecht en de naburige rechten. Deze biedt immers mogelijkheden om bijvoorbeeld ongelimiteerd kopiëren tegen te gaan of om te bewerkstelligen dat het gebruik van materiaal slechts tegen zekere voorwaarden mogelijk is. Zij kan ondersteunend werken bij het tot stand brengen van afspraken tussen de rechthebbende en de afnemer. Ook betaling kan via elektronische weg plaatsvinden. Dat rechthebbenden maatregelen nemen om hun rechten te handhaven en uit te oefenen had de steun van de minister. Het past ook in het uitgangspunt dat rechthebbenden in eerste instantie zelf verantwoordelijk zijn voor die handhaving. De Europese richtlijn biedt ook ondersteuning voor de toepassing van deze techniek. De minister vond het daarom juist dat tegen het onrechtmatig omzeilen van die technische bescherming juridisch kan worden opgetreden. Essentieel is wel dat wordt gekeken naar het effect van het gebruik van deze technieken en regelgeving. Het gevaar bestaat immers dat deze beschermingstechnieken worden gebruikt om het auteursrecht op te rekken. Het systeem van beperkingen kan door massieve technische antikopieermethoden opzij worden gezet en dat kan leiden tot hoge barrières voor toegang tot en gebruik van beschermd materiaal. In Brussel zal waarschijnlijk worden bepaald dat rechthebbenden, die beschermingstechnieken toepassen, ervoor moeten zorgen dat deze niet worden aangetast door de wettelijk verankerde gebruiksvrijheden zinloos worden. Een bibliotheek kan dan om een decryptiesleutel vragen, een onderwijsinstelling kan om gebruik in een bepaalde lesomgeving verzoeken. Ook kan het een rol spelen of de informatie die achter een elektronisch slot zit, in een andere, niet beschermde vorm tegen redelijke voorwaarden beschikbaar is. Om te bepalen of een aanspraak gehonoreerd moet worden, kan dan rekening worden gehouden met de beschikbaarheid van informatie in een papieren vorm of in een niet beschermde versie. De minister vertrouwd erop dat deze nieuwe manier kan werken, juist omdat in de digitale interactieve omgeving vaker rechtstreeks contact mogelijk is tussen rechthebbende en gebruiker.

Ook in de digitale omgeving moet het auteursrecht beschermd kunnen worden. Dit is nodig om te bewerkstelligen dat creatief materiaal op de elektronische snelweg ter beschikking komt, dat rechthebbenden worden beloond voor hun voortbrengselen en dat ongerechtvaardigd profiteren wordt tegengegaan of voorkomen. Ook hier moeten gebruikersvrijheden gelden. De regering streeft er daarom naar duidelijke regels te stellen die zekerheid bieden, opdat investeringen gepleegd kunnen worden en rekening gehouden kan worden met verworvenheden op nationaal niveau. De mogelijkheid dat consumenten ook in de toekomst kopieën van beschermd materiaal mogen maken voor privé-gebruik staat in Brussel hoog op de agenda. De minister was van mening dat ook in de digitale omgeving de privé-sfeer gewaarborgd moet zijn. Dat betekent dat een kopie voor privé-gebruik mogelijk moet zijn. Het is immers belangrijk dat de eindgebruiker toegang heeft tot informatie. Verder was de minister geen voorstander van het scheppen van niet handhaafbare rechten. In een

aantal EG-richtlijnen wordt op bepaalde terreinen – computerprogramma-tuur en databanken – privé kopiëren niet meer toegestaan. Aan deze regels kan de Nederlandse regering niet voorbij gaan. Uiteraard is ook op deze materie de Europees geregelde bescherming van persoonsgegevens van toepassing. Getracht zal worden buiten het privé-domein te blijven. In de casus die mevrouw Wagenaar aangaf – een huishouden met drie kinderen die ieder een kopie willen – is het daarom niet noodzakelijk om in te grijpen. De richtlijnen zullen aan een evaluatie worden onderworpen. De minister zei toe deze kwestie daarbij aan de orde te stellen. De richtlijn omschrijft niet precies wat onder privé moet worden verstaan. Hoewel het vaak beter is dat de wetgever precies opschrijft wat de norm is, zal de rechter aan deze open norm invulling moeten geven. De particulier mag geen misbruik maken van zijn vrijheid. Daarmee wordt immers een belangrijke aanspraak voor consumenten ondermijnd. De minister was er daarom geen voorstander van dat scholieren handelen in gekopieerde CD's.

Er is zowel in de muziekindustrie als in de hardware-industrie veel vertrouwen in de mogelijkheden die de techniek biedt om massaal kopiëren tegen te gaan. Het gaat daarbij om methoden waarbij door middel van passwords, encryptie etc. gereguleerd kan worden welk gebruik van een stuk muziek, film of databank kan worden gemaakt. Hieraan zitten evenwel nog tal van haken en ogen. De minister zegde daarom toe hierover nog een brief te sturen aan de Kamer.

Met MP3 wordt computerapparatuur bedoeld waarmee digitale muziekbestanden kunnen worden afgespeeld. Op internet bestaan verschillende websites waarop deze software wordt aangeboden. Het is niet duidelijk of hiermee auteursrechtelijk relevante handelingen worden verricht. Veel zal afhangen van de specifieke omstandigheden van het geval. Op grond van de bestaande wetgeving is het verveelvoudigen van een of meer exemplaren van een beschermd werk voor eigen gebruik toegestaan. Ook mag een ander daartoe opdracht worden gegeven. Het geven van zo'n opdracht is niet toegestaan bij vastlegging op een beeld- of geluidsdrager. De internetgebruiker die zelf een privé-kopie maakt, opereert dus binnen de marges van het auteursrecht. Dat is anders wanneer hij door installatie van een softwareprogramma zoals Napster ook anderen in staat stelt om bijvoorbeeld van zijn muziekcollectie kennis te nemen. Hier lijkt wel sprake van auteursrechtelijk relevante handelingen. Theoretisch is het zelfs niet uitgesloten dat de degenen die het Napster softwarepakket maken en beschikbaar stellen, auteursrechtelijke inbreuken plegen. Het is evenwel aan de rechter om te bepalen in hoeverre zij daadwerkelijk inbreuk maken. De richtlijn regelt niets over het collectief beheer en laat dus de in de lidstaten bestaande systemen van collectief beheer voorlopig ongemoeid. Bij het afspelen van muziek in openbare ruimten en bij omroepuitzendingen, bij het uitlenen door openbare bibliotheken, bij kopiëren en bij de heffing op blanco geluids- en beeld dragers wordt collectief beheer door de Nederlandse wetgeving verplicht gesteld in verband met de grote financiële belangen die met auteursrecht gemoeid kunnen zijn en omdat toezicht noodzakelijk wordt geacht. Door collectief beheer ontstaat verder één loket waar de gebruiker zich kan melden. De minister gaf aan op collectief beheer bij internetomroep en de incassobevoegdheid door Sena en Buma nog in een brief aan de Kamer terug te komen. De systemen van collectief beheer zullen wel als een van de volgende auteursrechtelijke onderwerpen door de Europese Commissie worden aangepakt. Op de vraag van de heer Vos hoe een Hagenaar die wereldhits schrijft zonder krachtige partner waar dan ook ter wereld zijn rechten moet handhaven, werd geantwoord dat dit samenhangt met de manier waarop hij de exploitatie van zijn werk wil opzetten. Een eigen website of homepage is denkbaar, maar ook daarbij doen zich lastige kwesties voor die veel investeringen kunnen vergen. Er worden al veel initiatieven genomen door groepen artiesten die muziek ter beschikking stellen onder vigeur van een

CD-producent. De wet belemmert niet om het op deze vrijwillige manier te regelen. Dit soort initiatieven zal hoogstwaarschijnlijk in de toekomst de oplossing bieden. De minister zei toe ook hierop in de brief terug te komen.

Op grond van de Auteurswet is de stichting Thuiskopie exclusief aangewezen om op blanco tapes een auteursrechttheffing te innen. Deze stichting valt onder het toezicht van de regeringscommissaris. Conform het goedgekeurde repartitiereglement wordt door de stichting Thuiskopie uitgekeerd aan een representatief geachte organisatie van rechthebbenden. De stichting Norma wordt geacht zo'n organisatie te zijn. De afgelopen jaren heeft Norma 30 mln. van de stichting Thuiskopie ontvangen ten behoeve van haar aangeslotenen. Een groot deel daarvan is nog niet uitgekeerd, omdat Norma er moeilijk in slaagt binnenlandse, en nog moeilijker, buitenlandse rechthebbenden te achterhalen. Een ander probleem is de weging van de prestaties van de verschillende rechthebbenden. Daarom is bij de stichting Thuiskopie twijfel gerezen over de vraag of Norma wel in staat is aan zijn verplichtingen te voldoen en zijn aan Norma enkele vragen gesteld. De antwoorden daarop zullen worden beoordeeld door externe accountants en deskundigen. Op grond daarvan zal worden bepaald of nog verder gebruik zal worden gemaakt van Norma. De stichting Thuiskopie zal mogelijk ook zaken gaan doen met de nieuwe stichting IRDA.

De minister zei te overwegen de commissie auteursrecht om advies te vragen over de houdbaarheid van het auteursrecht op lange termijn. Op het ministerie van Justitie is al een project gestart om de houdbaarheid daarvan in kaart te brengen en een vraagstelling te formuleren. Is die vraagstelling gereed – dat zal nog enige tijd in beslag nemen – dan zal advies worden gevraagd aan de commissie.

In maart hebben de Raad en de Europese Commissie een gemeenschappelijk standpunt bereikt over het volgrecht. Nederland heeft zich daar altijd tegen verzet. Wel zijn inmiddels enkele onderdelen van de richtlijn verbeterd.

Het CPB-rapport vond de minister zeer interessant. Het geeft directe aanwijzingen voor de uitgevers, maar niet voor de wetgever. Met dit rapport zei hij zijn voordeel te zullen doen. De auteursrechtelijke hardheidsclausule gaat niet door. Er is gekozen voor een gesloten lijst van beperkingen.

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

erkende dat het aanbieden van boeken door bibliotheken via internet op gespannen voet staat met de auteursrechten. Het kabinet hanteert het standpunt dat commerciële transacties aan de partijen zelf moet worden overgelaten. In de beleidsbrief is wel aangegeven dat auteursrechten in de educatieve sfeer minder zwaar moeten wegen. Daar zag de staatssecretaris wel een rol voor de overheid weggelegd. Deze markt is nog vrij nieuw. Krijgen de bibliotheken in de toekomst meer commerciële taken, dan zal de overheid ook daarnaar moeten kijken.

De prijselasticiteit van wetenschappelijke tijdschriften is klein, waardoor de monopoliepositie vrij groot is. Door internet kunnen steeds meer academici in hun eigen disciplines wetenschappelijke tijdschriften opzetten en daarvoor direct – in contact tussen schrijver en gebruiker – een prijs vragen. Daardoor kunnen tussenpersonen zoals uitgevers worden overgeslagen. De tussenpersonen zullen zich dus moeten aanpassen. Soms zullen ze helemaal verdwijnen. Op het verzoek van mevrouw Wagenaar om deze ontwikkeling te stimuleren en de traditionele monopoliepositie van uitgevers te doorbreken, antwoordde de staatssecretaris dat hij dit onder de aandacht zal brengen van de minister van OCW.

Uit de voorgestelde richtlijn blijkt dat de opbouw en het gebruik van de archieven van omroepen en anderen goed gewaarborgd is. De staatsse-

cretaris vond het belangrijk dat archieven aan een zo breed mogelijk publiek tentoongesteld kunnen worden. De belangen van de rechthebbenden moeten daarbij goed in acht worden genomen. In het richtlijnvoorstel wordt veel overgelaten aan afspraken tussen rechthebbenden, archiefbeheerders en gebruikers. Het belang van preservatie en gebruik van waardevol materiaal is in Brussel onder de aandacht gebracht en daarmee is ook succes geboekt. De staatssecretaris zei verder alles te doen wat in zijn vermogen ligt om de omroepen ertoe te bewegen zich in de nieuwe media te ontwikkelen. In Brussel is dan ook gesproken over een zekere vrijheid van omroeporganisaties om muziek te gebruiken bij het uitzenden van programma's via internet. Ook in de Concessiewet zijn mogelijkheden daartoe geregeld. Er zijn voorstellen ontwikkeld en besproken die tegemoetkomen aan veel wensen van de omroeporganisatie. Of onder de nieuwe richtlijn auteursrechten moeten worden betaald voor het uitzenden van herhalingen van uitzendingen van vroeger, moet worden overgelaten aan de onderhandelingen tussen partijen. In de richtlijn worden daar ook aanzetten toe gegeven. Deze ontwikkeling moet wel worden gevolgd.

De staatssecretaris vond de vaste boekenprijs een goed middel om de publicatie van moeilijk toegankelijke boeken mogelijk te maken. Door de ontwikkeling van internet is wel een zekere erosie opgetreden van de effectiviteit van dit instrument. In een evaluatie hiervan door OCW en Economische Zaken zullen de pluriformiteit en de toegankelijkheid van het boek bekeken worden. De conclusie kan zijn dat de vaste boekenprijs een goed middel is, maar ook andere middelen kunnen de revue passeren. De vaste boekenprijs staat vast tot 2005. In 2001 zal hierover een notitie verschijnen, opdat voor het nieuwe regeerakkoord voldoende informatie beschikbaar is om een bepaalde richting aan te kunnen wijzen.

Hoewel de kunstenaars best voorstanders zijn van het volgrecht, is het kabinet daarvan altijd een tegenstander geweest. De staatssecretaris deelde dan ook de door de Kamer uitgesproken zorgen. Thans is een soort compromis gesloten, waarmee een redelijk evenwicht is bereikt. Voor dingen met klein tarief zal overigens een uitzondering worden gemaakt. Als de richtlijn goed bekend is, kan deze met de Kamer besproken worden.

Bij de nieuwe media ligt het veel minder voor de hand dat de overheid het initiatief neemt tot en verantwoordelijkheid draagt voor een wettelijk collectief beheer van rechten. Hierover zullen partijen moeten onderhandelen. Kunstenaars kunnen in toenemende mate hun geld op diverse manieren verdienen. Ook kunnen complementaire producten verkocht worden. De nieuwe economie en de digitale ontwikkelingen leiden er in ieder geval toe dat technici en creatievelingen meer met elkaar zullen samenwerken en juist daardoor worden nieuwe kansen gegeneerd voor schrijvers, musici en andere kunstenaars om op nieuwe manieren geld te verdienen.

Nadere gedachtewisseling

Mevrouw **Wagenaar** (PvdA) was blij met de toezegging van de minister de houdbaarheid van het auteursrecht voor te leggen aan de commissie auteursrecht. Het maken van een thuiskopie wordt aan zelfregulering overgelaten en dat vond zij prima. Dan hoeven in elk geval geen razzia's op schoolpleinen te worden verwacht.

Door de discussie over het auteursrecht zijn de readers op de universiteiten de afgelopen jaren veel duurder geworden. Docenten worden daarvoor gedwongen mee te doen aan een vervlakking van het wetenschappelijk circuit. Kan de staatssecretaris op dit punt maatregelen nemen? In feite valt het gebruik van een reader door een student ook onder privé-gebruik.

De heer **Vos** (VVD) constateerde dat daadwerkelijk naar een evenwicht wordt gestreefd, maar schone woorden moeten ook in praktijk gebracht worden. Hij had de indruk gekregen dat de bewindslieden bereid zijn actie te ondernemen als zaken ontsporen.

De rechthebbende is zelf verantwoordelijk voor de handhaving van zijn rechten. In hoeverre dient de rechthebbende zijn klusjes zelf te klaren en vanaf welk moment ondersteunt de overheid de rechtshandhaving, onder andere langs strafrechtelijke weg?

Ook de heer **Wijn** (CDA) vond dat het evenwicht goed in de beantwoording van de bewindslieden tot uitdrukking komt. Aan de hand van de ontwikkelingen kan altijd nog worden bekeken welke stappen gezet moeten worden. Hij was blij met de toezegging over het collectief beheer inzake incasso en het regelen van auteursrechten. De brief hierover wachtte hij af.

De **minister van Justitie** zei toe zijn best te doen om de commissie auteursrecht een behoorlijke vraagstelling voor te leggen. De readervergoeding is op de wet gebaseerd en is overgelaten aan de afspraken tussen uitgevers en onderwijsinstellingen. Bestaat het idee dat van een monopolie sprake is, dan kunnen de belanghebbenden zich tot de mededingingsautoriteit wenden. Het ligt niet op de weg van de overheid om in dezen maatregelen te treffen.

De rechthebbende dient zijn klusjes zelf te klaren als het een incidentele zaak betreft. Is sprake van georganiseerde criminaliteit en van moedwillige inbreuk, dan dient het openbaar ministerie te zorgen voor strafrechtelijke handhaving.

De voorzitter van de commissie,
Van Heemst

De griffier van de commissie,
Pe